

Een nieuwe aanpak voor risicoprofielmeting: de Beleggingsbalans

Profielmeting speelt per definitie bij Defined Contribution / premie-overeenkomsten en daarbij vooral bij verzekeraars en PPI's. Echter, ook bij pensioenfondsen met een Defined Contribution aanbod zoals bij Shell Nederland Pensioenfonds Stichting en Centraal Beheer APF. Specifiek voor deze fondsen heeft Achmea Pensioenservices in samenwerking met deze fondsen een nieuwe aanpak voor risicoprofielmeting ontwikkeld, de Beleggingsbalans. De tool staat ook ter beschikking voor overige klanten van Achmea Pensioenservices.

De relevantie van risicoprofielmeting voor deelnemers in pensioenregelingen is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Daarbij gaat het om het vaststellen van de houding van deelnemers ten opzichte van mogelijke variatie in hun pensioenuitkomsten als gevolg van onzekere beleggingsresultaten. Door de financiële crisis en de daarop volgende trends in de financiering van pensioenregelingen is risicoprofielmeting nadrukkelijker op de agenda komen te staan. De financiële crisis heeft ook bij deelnemers de bewustwording vergroot dat zij bij hun pensioen (beleggings)risico's lopen. Bovendien is de ingelegde premie bij veel pensioenregelingen door de werkgever gemaximeerd waardoor het risico ook daadwerkelijk voor een groter deel bij de (gepensioneerde) deelnemer is komen te liggen.

Daar bovenop komt nog de trend dat steeds meer pensioenregelingen een Defined Contribution karakter krijgen, waarbij het volledige risico van een hoger of lager pensioeninkomen door onzekere beleggingsresultaten bij de deelnemer ligt. Tot slot is ook de wetgever zich meer nadrukkelijk met risicoprofielmeting bij pensioenfondsen gaan bezig houden en stelt eisen aan een adequate meting van risicovoorkeuren van deelnemers aan pensioenregelingen. Dit alles roept de vraag op hoe risicoprofielmeting voor deelnemers in pensioenregelingen het best kan worden ingericht in de Nederlandse context.

Drie grote uitdagingen

Er worden drie grote uitdagingen onderkend bij het meten

van risicoprofielen van deelnemers in pensioenregelingen. Ten eerste: het is belangrijk om het risico van mogelijke variatie in de hoogte van de pensioenuitkomsten op een duidelijke en inzichtelijke wijze te communiceren aan de deelnemer zodat diens begrip van dat pensioenrisico zo goed mogelijk is. Ten tweede: het is van belang om op basis van het pensioenrisico dat voor de deelnemer speelt, goed in kaart te brengen welke voorkeuren de deelnemer heeft voor deze risico's. Is de deelnemer bijvoorbeeld genegen om een groter risico te accepteren in ruil voor een hoger rendement? Ten derde: moeten de voorkeuren van de deelnemer nadat deze eenmaal zijn gemeten, worden vertaald in een concreet pensioenproduct dat past bij deze voorkeuren. Deze drie stappen vertonen een duidelijke onderlinge en noodzakelijke samenhang. Wanneer de communicatie niet voldoende is, zal ook de voorkeur niet goed kunnen worden gemeten omdat de deelnemer het risico niet goed begrijpt. Wanneer de voorkeur niet goed is gemeten, zal ook geen passend pensioenproduct kunnen worden aangeboden.

Samenwerking met Netspar

Profielmeting gebeurt veelal met vragenlijsten over het klantprofiel. Specifiek dus over de financiële positie, kennis, ervaring, doelstellingen en risicobereidheid van de deelnemer. Echter, levert deze meting met vragenlijsten het gewenste resultaat op? Namelijk, als pensioenuitvoerder een individuele classificatie van de risicovoorkeuren van een pensioendeelnemer verkrijgen die is toegespitst op diens persoonlijke context. Het Netspar design paper 49 uit januari 2016 'Naar een nieuwe aanpak voor risicoprofielmeting voor deelnemers in pensioenregelingen' introduceert een nieuwe aanpak voor risicoprofielmetingen bij deelnemers in pensioenregelingen. Aan dit paper heeft ook de EUR en Achmea meegewerkt. De aanpak beoogt een concrete vertaalslag te maken van een eerdere op algemene investeringen gerichte interactieve benadering (de 'Distribution Builder'), naar een benadering die specifiek geschikt is voor de Nederlands pensioen context (de 'Pension Builder'). Het doel van de voorgestelde aanpak is om te komen tot een tool die het mogelijk maakt om een individuele classificatie van de risicovoorkeuren van een pensioendeelnemer te verkrijgen die is toegespitst op diens persoonlijke context. In het paper worden de ontwerpbeslissingen die moeten worden genomen bij het ontwikkelen van de beoogde tool stapsgewijze besproken en wordt toegelicht welke afwegingen daarbij kunnen worden gemaakt.

Conclusie Netspar

Netspar concludeert dat de Pension Builder een veel-

belovend hulpmiddel is om de risicoprofielmeting voor deelnemers in pensioenregelingen op een meer accurate en ook toegankelijker manier te verrichten. De tool biedt inzicht aan de deelnemer in de uitruil tussen risico en rendement toegespitst op de voor hem of haar relevant inkomenssituatie en is gebaseerd op de onderliggende rekenmodellen en producten van de betreffende pensioenaanbieder.

De voorgestelde methodiek is ook relevant voor uitkeringsregelingen (Defined Benefit) bij pensioenfondsen waarvoor de wet aangeeft dat het bestuur van een pensioenfonds in overleg met de overige organen van het fonds de risicohouding van het fonds moet vastleggen.

De Beleggingsbalans

In de uitwerking van de hiervoor genoemde benadering, is samengewerkt met twee Netspar-partners (Robeco en Achmea) zodat gegarandeerd is dat het instrument daadwerkelijk voor verschillende concrete pensioenomgevingen kan worden uitgewerkt. Inmiddels heeft Achmea Pensioenservices in samenwerking met de EUR de risicoprofielmeting volgens de principes van de Pension Builder uitgewerkt. Daarvoor is een bedrijf voor 'serious gaming' in de arm genomen en is de zogenaamde Beleggingsbalans sinds enige tijd operationeel voor deelnemers op de pensioenportalen van Shell Nederland Pensioenfonds Stichting en Centraal Beheer APF. Het betrof een complex ontwikkelproces met veel trial and error dat samen met deelnemers en klanten is doorlopen. De Beleggingsbalans is enthousiast ontvangen door de AFM.

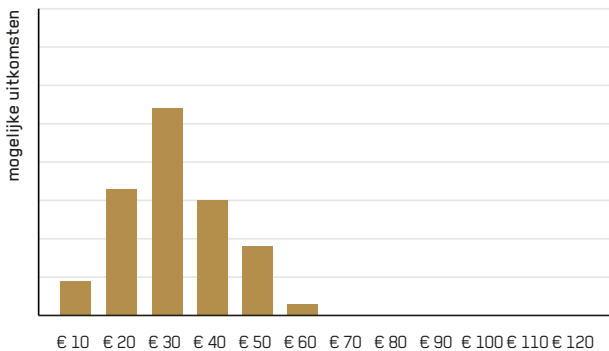
Hoe werkt de Beleggingsbalans

Aan deelnemers van de pensioenregeling wordt gevraagd om voor de risicoprofielmeting, op het desbetreffende pensioenportaal, de Beleggingsbalans in te vullen op basis van mogelijke verdelingen van de pensioenuitkeringen. Inclusief AOW en de elders verzekerde pensioenaanspraken voor zover bekend. De Beleggingsbalans werkt als een schuifregelaar. Door de Beleggingsbalans heen en weer te bewegen, kiest de deelnemer zijn optimale verdeling van het mogelijke pensioeninkomen. Hij ziet op een unieke manier direct wat er gebeurt als hij meer of minder risico's neemt, uitgedrukt in zijn maandelijks verwachte pensioeninkomen in verschillende scenario's. Hij ziet door te schuiven hoe de kansen op een hoger pensioen toe- en afnemen, samen met de toe- of afname van de kansen op een lager pensioen. Hieronder enkele screenshots ter verduidelijking. Als voorbeeld staat de schuif links, in het midden en rechts.

Hoe wilt u dat we voor u beleggen?

voorzichtig ————— ambitieus

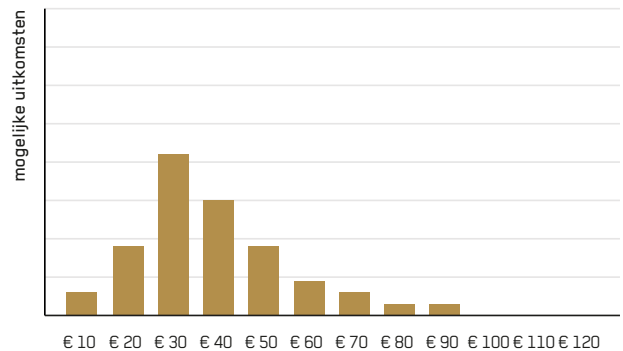
verwacht pensioen is €30

Hoe wilt u dat we voor u beleggen?

voorzichtig ————— ambitieus

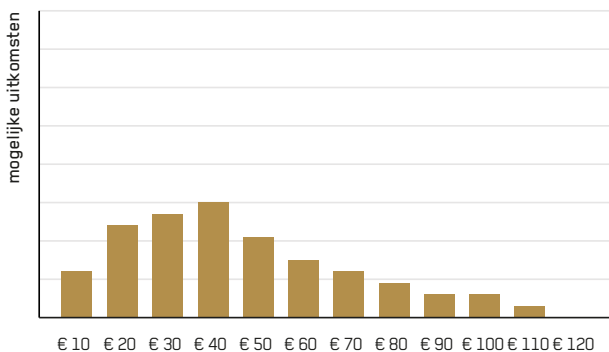
verwacht pensioen is €33

Hoe wilt u dat we voor u beleggen?

voorzichtig ————— ambitieus

verwacht pensioen is €38

Op elk gewenst moment kan de deelnemer zelf eenvoudig bijsturen met de Beleggingsbalans en wordt hij gestimuleerd om regelmatig op zijn persoonlijke pensioenportaal te kijken. In deze online-omgeving kunnen deelnemers daarnaast hun pensioengegevens optimaliseren. Bijvoorbeeld door het toevoegen van elders verzekerde pensioenaanspraken, lijfrentepolissen en beleggingsrekeningen. Maar ook de verdeling van mogelijke pensioenuitkomsten en een eventuele bijspaarpremie kunnen worden toegesneden op de persoonlijke situatie. De volgende link geeft uitleg van de Beleggingsbalans voor Centraal Beheer APF met een filmpje:

<https://www.youtube.com/watch?v=XZNQiRAkwiM&t=10s>

De Beleggingsbalans werkt als uitvraag van de risicohouding voor zowel het tweede generatie pensioenbeleggen (2DC) als voor dynamisch pensioenbeleggen (3DC). Het voldoet beter aan de zorgplicht door echt begrip van de deelnemer.

www.achmeapensioenservices.nl